

Den danske Hartkornsbeskatning.

(Ere Hartkornsskatterne Grundbyrder eller ere de virkelige Skatter? — Hvis de ere Skatter, — hvad saa?)

V. Falbe Hansen og Dr. Will. Scharling: Danmarks Statistik. Syvende—niende Hefte.

Tre Hefter, syvende, ottende og niende, ere — siden Tidsskriftets sidste Anmeldelse (XII, 260 fgg.) — udkomne af den af Proff. Falbe Hansen og Dr. Will. Scharling udgivne «Danmarks Statistik». Disse tre Hefter indeholde: Først en Oversigt over Danmarks Forfatnings- og Forvaltningsforhold 1848—1878, ved Prof. juris J. H. Deuntzer. Dernæst et Afsnit betitlet: «Folkerepræsentationen: Valgstatistik», ved Prof. Dr. W. Scharling. Endelig Begyndelsen af Afsnittet Finansstatistik, ved begge Udgiverne.

Sidstnævnte Afsnit har som sin første Afdeling «Finanslovens Indtægtsside». Og den første Underafdeling heraf er atter: «Indtægtskilder udenfor Beskatningen», forfattet af Prof. Dr. Scharling. Her finde vi Redegjørelse for Domaine-Indtægterne, Statsaktiverne samt de øvrige Indtægtskilder udenfor Beskatningen. — Den næste Underafdeling, «Skatterne i Danmark», er udarbejdet af Prof. Falbe Hansen. Her træffe vi, efter først at have

gjennemlæst Forf.s Fremstilling af Hartkornsskatternes historiske Udvikling og nuværende Ordning, en Undersøgelse af Spørgsmaalet: Er Hartkornsbeskatningen hensigtsmæssig og retfærdig, eller er den det ikke? Af denne Undersøgelse skulle vi meddele Læserne et Referat; — men selvfølgelig maa vi anbefale de Læsere, der ønske at sætte sig fuldstændigere ind i Spørgsmaalet, at tage selve Værket for sig. Ogsaa med Hensyn til det øvrige Indhold af de foreliggende Hefter anbefale vi Læserne: at læse «Danmarks Statistik». Til denne Anbefaling indskrænke vi os, — i alt Fald foreløbig.

Grundlaget — skriver Forfatteren, Prof. Falbe Hansen — for de danske Hartkornsskatter er: den gamle (af 1688) og den ny Matrikul (af 1844). Den gamle Matrikul er, som man véd, i højeste Grad ulige, og denne Ulighed gjælder ikke blot om det gamle Ager og Engshartkorn, men i mindst lige saa høj Grad om det gamle Skovskyls- og Tiende-Hartkorn, der jo endnu danne Grundlaget for en Del af Land- og Ligningsskatten. Men ogsaa den ny Matrikul er nu meget langt fra den Lighed, som den fra først af tilsigtede at naa, nemlig Lighed i Forhold til Ejendommenes Overskud eller, hvad der omtrent svarer dertil, deres Salgsværdi. Allerede strax da den ny Matrikul var færdig, vare store Uligheder tilstede: thi man havde ved Boniteringen i det Væsenlige kun taget Hensyn til Jordens fysiske Beskaffenhed og Kultur, men — i bestemt Strid med den for Matrikuleringen lagte Plan — saa godt som forbigaaet de to vigtige værdibestemmende Momenter: Beliggenheden og Klimaet; — Følgen var, at de Egne af Landet, som have den ugunst-

igste Beliggenhed og det ugunstigste Klima, det nordlige og det vestlige Jylland, blev betyngede med en uforholdsmæssig høj Hartkornsansættelse. En anden Afvigelse fra de oprindelige Principer for Ansættelsen, om hvis Berettigelse, der i det Mindste kan rejses Tvivl, var det, at al Jord, der var sat til en højere Taxt end 20, blev nedsat til denne Taxt; — en saadan Nedsættelse til den samme, vilkaarligt valgte, Grænse var neppe rigtig; man kunde derimod have givet Jorderne til over Taxt 20 et forholdsmæssigt Afslag. Københavns Amt, f. Ex., der allerede var blevet begunstiget derved, at den fortrinlige Beliggenhed ikke var blevet taget i Betragtning, blev nu yderligere begunstiget derved, at de forholdsvis store Strækninger i dette Amt, der vare over Taxt 20, blev nedsatte til denne Taxt. Selve Udførelsen af Hartkornsansættelsen foretoges vel med Omhu og Dygtighed; — kun ved Ansættelsen af de jyske Heder og Kjær anvendte man en noget summarisk Fremgangsmaade. Herved kunde der paa Matrikulerings Tid ingen Betænkelighed være, da disse Strækninger dengang næsten ingen økonomisk Betydning havde; — men efter at Hedernes og især Kjærenes Opdyrkning nu er kommen i god Gang, fremtræde Ulighederne stærkt. De største Uligheder ved det ny Hartkorn skyldes overhovedet de Forandringer, der ere foregaaede siden Ansættelsen. I det halve Aarhundrede, der er forløbet, siden man i det Væsenlige blev færdig med Jordernes Bonitering, have forskellige Naturbegivenheder, Kommunikationsmidlernes især Jernbanernes Udvikling, Konjunkturerne paa Verdensmarkedet, de forskellige Fremskridt i Ejendommenes Kultur etc. etc. paavirket Udbyttet af Jorderne i meget ulige Grad. I det Hele taget have de ufrugtbare og mindre godt beliggende

Jorder, især i Jylland, haft mere Gavn af de forandrede Forhold end de frugtbare og bedre beliggende. Ogsaa Priserne vise Ulighederne. Hvis Hartkornet overalt var ansat lige i Forhold til Jordernes Produktionsevne, vilde Prisen paa en Td. Land i de forskjellige Landsdele ikke være saa forskjellig, som den faktisk er. I 1860—69 var Gjennemschnittsprisen paa en Td. Hartkorn Selvejerjord i Frederiksborg Amt 3278 Rdl. (= 6556 Kr.), i Kjøbenhavns Amt 3156 Rdl. (= 6312 Kr.), i Svendborg Amt 3116 Rdl. (= 6232 Kr.), og i de andre Amter stedse lavere indtil 1481 Rdl. (= 2962 Kr.) i Ringkjøbing Amt. I Frederiksborg, Kjøbenhavns og Svendborg Amter var Prisen pr. Td. Hartkorn saaledes mere end to Gange højere end i Ringkjøbing Amt. Altsaa: i Forhold til Ejendommenes Værdi ere Hartkornsskatterne mere end dobbelt saa høje i Ringkjøbing Amt som i de tre andre Amter, og i det Hele ere Landejendommene i Jylland langt haardere beskattede end paa Øerne, — en Omstændighed som formentlig nærmest maa tilskrives Matrikulens Undladelse af at tage Hensyn til Jordernes Beliggenhed. Betragtede man Forholdene mere i det Enkelte, sammenlignede man Ejendom med Ejendom, vilde Ulighederne vise sig endnu langt større, end Gjennemschnittspriserne antyde.

Foruden Ulighederne indenfor Ager og Engs-Hartkornet, d. v. s. indenfor den ny Matrikuls egne Grænser, er der desuden store Uligheder mellem Beskatningen af de forskjellige Arter af Hartkorn, mellem Skatterne af Ager og Engs-Hartkornet og Skatterne af Skovskylden og Tiende-Hartkornet. Dette viser Forf. saaledes:

«Skatterne af Ager og Engs-Hartkornet udgjøre 6 400 000 Kr. aarlig. Den samlede Værdi af Landets Ager og Engs-Hartkorn kunde i Aaret 1870 anslaaes til c. 1800 Mill. Kr. De aarlige Skatter udgjøre altsaa 3,56 p. m.

af Ager og Engshartkornets Værdi. Den samlede Værdi af Landets private Skove kunde i Aaret 1870 sættes til c. 108 Mill. Kr., de Skatter, som betales heraf, beløbe sig til c. 60 000 Kr., hvilket er 0,55 p. m. af Skovenes Værdi. Ager og Engshartkornet er altsaa i Forhold til sin Værdi beskattet næsten 7 Gange saa højt som Skovskylden. Det samme Resultat vil man komme til ved at beregne den gennemsnitlige Værdi af en Td. Skovskyld, hvilken omtr. ved 1870 var 15 à 16 000 Kr., hvorimod den gennemsnitlige Værdi af en Td. Ager og Engshartkorn kun var 4578 Kr., altsaa kun mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ af en Td. Skovskylds Værdi, og desuagtet bærer Skovskylden i Almindeligheden kun halv Skat imod Ager og Engshartkornet. Konge- og Kirke-tiendernes Salgsværdi anslaaes til c. 112 Mill. Kr.*) og de herpaa hvilende Skatter, c. 250 000 Kr. aarlig, skulde herefter i Gjennemsnit udgjøre 2,23 p. m. af Værdien, hvilket knap er Totredjedel af den Skattebyrde, som hviler paa Ager og Eng, men omtrent 4 Gange saameget som Skovenes Beskatning. Indenfor selve Tiendernes og især Skovskyldens eget Omraade maa der antages at være endnu større Uligheder; thi det synes indlysende, at navnlig Skovenes Skyldsætningsmaalestok, nemlig hvor mange Svin der for 200 Aar siden kunde oldenfødes i dem, ikke staar i nogen synderlig nær Forbindelse med Skovenes nuværende Værdi.»

Men naar det forholder sig saaledes, bør man da ikke enten ophæve Hartkornsskatterne og erstatte dem med en anden Skatteform, eller udarbejde en ny og mere ligelig Matrikul? Dette Spørgsmaal har man i Almindelighed besvaret benegtende, idet man gjør gjældende, at Hartkornsskatterne ikke ere virkelige Skatter, men snarere ere at betragte som en Art Prioriteter. Denne tidligere gængse Opfattelse fremstiller Forf. paa følgende Maade:

«Naar en Ejendom, paa hvilken der hviler Hartkornsskat, sælges, vil dens Kjøbesum formindskes med en Sum,

*) cfr. nærværende Forfatters (Falbe Hansens) Afhandling: «Danmarks Nationalformue» i *Nationalekon. Tidssk.* 2det Bd.

der svarer til Skattens kapitaliserede Beløb. Kjøberne ville beregne et saadant Afslag i Købesummen, og det maa tilstaa dem; thi, hvis de anvendte deres Kapital paa anden Maade, vilde de blive fri for denne Skat. Hvis omvendt en Ejendom blev fritaget for Hartkornsskat, vilde dens aarlige Overskud derved forøges med Skattens aarlige Beløb, og Ejendommens Kapitalværdi forøges med Skattens kapitaliserede Beløb. Naar Hartkornsskatter paalægges, formindske de derfor strax vedkommende Ejendoms Værdi med deres kapitaliserede Beløb; de tage altsaa fra den samtidige Ejer ikke blot de aarlige Skatter i hans Besiddelsestid, men de konfiskere af hans Formue et Beløb, hvis aarlige Renter ere lig med Skatten; den daværende Ejer betaler saaledes tillige Skatten for alle sine Efterfølgere; de følgende Ejere ere alle skattefri; for dem er Skatten kun at betragte som en Ejendommen paahvilende Grundbyrde, Renten af en i denne indestaaende Prioritet. For Staten ere Hartkornsskatterne ligeledes kun formelt en Skat, i Virkeligheden er de en Jordebogsindtægt, Renten af en udestaaende Kapital, der egentlig burde henføres under Domænerne eller Aktiverne i Stedet for at opføres som direkte Skat. Paalægningen af en ny Hartkornsskat er en stor Uretfærdighed, en Formueskonfiskation fra de nuværende Ejere, og vil man af en eller anden Grund paalægge Jorderne en saadan Skat, da er det et ligefrem Retfærdighedskrav, at man samtidig udbetaler vedkommende Ejer en Kapital, hvis Renter ere ligesaa store som den aarlige Skat. (Dette har Lovgivningsmagten ogsaa anerkjendt, idet den ved Hartkornsegalisationen efter Lov 20. Juni 1850 tilstod Erstatning til de Ejere, der fik en forøget Hartkornsskat.) Ligesaa uretfærdigt imod den enkelte Skatteyder som det vilde være at paabyrde ham en forøget Skat, ligesaa uretfærdigt mod alle andre Skatteydere vilde det være at formindske Hartkornsskatten for en enkelt eller alle Landejendomme; thi det vilde være enstydigt med en Gave af Skattens Kapitalværdi til den eller de samtidige Ejere.»

Denne hidtil almindelige Opfattelse af vore Hartkornsskatters Karakter forekommer ikke Prof. Falbe Hansen at være ganske rigtig. Han gjør Følgende gjældende:

•Forudsætningen for, at Skatterne paa en Landejendom skulle gaa op som et Moment i dennes Værdibe-

stemmelse, er, at disse Skatter staa alene, ikke opvejes af modstaaende Skatter paa andre Ejendomme og andet Erhverv. Hvis Landejendommene fritoges for Skat uden at andre Kapitalanvendelser ogsaa fritoges, saa vilde rimeligvis Landejendommene stige i Værdi; men hvis Fritagelsen var almindelig, hvis al anden Kapitalanvendelse fik en tilsvarende Lettelse, saa vilde en saadan Værdistigning ikke finde Sted. Skattelettelsen vilde da virke som en Indtægtsforøgelse, men ikke som en Kapitalforøgelse; thi Kapitalen, der overalt vilde faa en tilsvarende Forøgelse i Udbyttet, vilde ikke søge mere til Landbruget end før. Omvendt. hvis en Skat naalægges alene paa Landbruget, saa vil den formindske Ejendommenes Værdi med sit kapitaliserede Beløb, men hvis der samtidig lægges en lige saa høj Skat paa anden Kapitalanvendelse, saa kunne eventuelle Kjøbere ikke tvinge Kjøbesummen for Landejendomme ned med Skattens Kapitalværdi; thi overalt, hvor Kjøberne møde frem med deres Kapital, rammes de af en tilsvarende Skat, og maa derfor finde sig i selv at bære denne. Hartkornsskatten har altsaa virket, ikke som en Kapitalformindskelse, men, ligesom enhver anden Skat, som en Indtægtsformindskelse.

Man har ganske vist tildels indset og indrømmet Rigtigheden heraf, men, har man sagt, i den danske Beskatning er der ingen saadan Modvægt tilstede, her staa Hartkornsskatterne alene, og paa Grund heraf, i Forbindelse med deres Stabilitet og Ælde, have de fuldstændig tabt deres oprindelige Karakter som Skatter.

Dette er dog ikke rigtigt. Thi der findes her i Landet en Skat, som baade fra første Færd af var bestemt til og vedblivende har været en saadan Modvægt mod og Supplement til Hartkornsskatterne, det er Bygningsskatten. Hartkornsskatten er en Skat paa Landbruget, Bygningsskatten var bestemt til, og er ogsaa, som det senere skal blive vist, vedbleven at være en Skat paa Brugen af Husrum for alle andre Personer end Landbrugere, en Skat paa al anden Kapitalanvendelse end Landbrugskapitalens. Naar en Mand er Landbruger, rammes han af Hartkornsskatten, naar han ikke er Landbruger, rammes han af Bygningsskatten, og denne er mindst ligesaa høj som hin. Forordn. af 1. Oktbr. 1802 har tydelig fastholdt dette Formaal med Bygningsskatten og Hartkornsskatten som gjensidig supplerende hinanden, hvilket særlig fremgaar af Bygningsskattens Ordning paa Landet. Om et Hus paa

Landet skal betale Bygningsskat eller ikke, beror nemlig paa Beboerens Næring; lever han af Landbrug, er Huset fri for Skat, men lever Beboeren af anden Næring, bliver Huset sat i Bygningsskat. Bygningsskatten griber altsaa fuldstændig ind i Hartkornsskatten og danner i Forening med denne et systematisk Hele.»

Den nøjere Udvikling af den Opfattelse, at Bygningsskatten er et Led i et System, Skattesystemet af 1802, samt Beviset for, at denne Skat hviler paa Forbrugerne af Husrum, giver Forf. paa et senere Sted i Værket. Forsaaavidt man vil indvende imod hans Udvikling af Bygningsskattens Indvirken paa Hartkornsskatten, at den «kun er en abstrakt Theori», svarer han: «en saadan Indvending er her aldeles uberettiget; thi det er ikke nærværende Forf., der paa Grundlag af en abstrakt Theori opstiller et praktisk Resultat, men det er den modsatte Anskuelse, at Hartkornsskatterne skulde være blevet en Prioritet i Landejendommene, der er bygget paa en ren theoretisk Betragtning, og det er denne Betragtning, der her søges modbevist ved den samme Art af Argumenter som de, paa hvilke den er bygget.»

Imidlertid maa der, som Forf. fremhæver, ved Spørgsmaalet om vore Skatter paa Landejendomme ere blevne eller ikke ere blevne udlignede gennem Kjøb og Salg, skjælnes mellem Gammelskatten paa den ene og Land- og Ligningsskatten paa den anden Side. Om Gammelskatten indrømmer Forf., at stærke Argumenter tale for, at den for en stor Del har tabt Karakteren af at være en Skat og er bleven en Slags Jordebogsafgift. Al Karakter af Skat har den dog neppe tabt, og under Overvejslen af de paa Landejendommene hvilende Skatter, vilde det neppe være berettiget helt at se bort fra Gammelskatten, slet ikke at betragte den som en Del af Beskatningen.

Men paa den anden Side tør det sikkert antages, at den største Del af denne gamle Skats Uligheder nu ere fuldstændigt sammenvoxede med de øvrige Momenter, der bestemme en Ejendoms Værdi, og det vilde derfor utvivlsomt være urigtigt nu at foretage en Regulering af Gammel-skatten. — Anderledes med det ny Ager og Engshartkorn og de derpaa hvilende Skatter. Det ny Hartkorn er, i Modsætning til det gamle Ager- og Engshartkorn, en Skyldestigningsmaalestok, der endaa er i fuld Anvendelse. De paa det hvilende Skatter ere forholdsvis nye; de ældste af dem ere fra 1844 (Landskatten), andre fra 1850 (Ligningsskatten), fra 1868 (Lov 26. Maj), 1872 (L. 12. Fbr.), desuden de ekstraordinære Skatter (Krigsskatterne af 1849, 1850, 1851 og 1864). Derhos maa det vel erindres, at det ny Hartkorn er Paaligningsmaalestok ikke alene for Statsskatterne, men ogsaa for Kommuneskatterne, og disse ere baade meget høje og meget varierende i Størrelse. Det er derfor saa langt fra, at de paa det ny Hartkorn hvilende Skatter have den Karakter af gamle, faste og uforanderlige Afgiftsbeløb, der er den nødvendige Forudsætning for, at de skulle gaa over fra at være Skatter til at blive Grundbyrder eller Prioriteter paa Ejendommen, at den paa det ny Hartkorn hvilende Skattebyrde tværtimod er meget foranderlig fra Aar til Aar; de omhandlede Skatter ere derhos alle saa nylig paalagte, at en stor Mængde Ejendomme slet ikke ere solgte eller overdragne i den Tid, disse Skatter have existeret, og disse kunne altsaa umulig være udlignede ved Fastsættelsen af Købesummen. Dertil kommer den alt foran fremhævede Omstændighed: Hartkornsskatternes Modvægt i Bygningsskatten (og i Ligningsskatten paa Byerne). Ny Jord, der kommer til f. Ex. ved Inddæm-

ninger sættes da ogsaa i Hartkornsskat, (hvad ogsaa var Tilfældet med de indlemmede slesvigske Distrikter), og Lovgivningen har ej heller (saaledes som ved Gammelskatten) givet nogen Udsigt til, at det ny Hartkorn ikke skulde omreguleres og føres *à jour*, naar Omstændighederne maatte tale derfor.

Dette Spørgsmaal, om og hvorvidt Hartkornsskatterne ere at opfatte som Grundbyrder, Prioriteter, eller om de ere virkelige Skatter, har aabenbart ikke blot en theoretisk men ogsaa en stor praktisk Interesse:

• Hvis nemlig den Theori er rigtig, at Hartkornsskatterne ikke længere ere Skatter, men kun Renter af en Staten tilhørende Prioritet i Landejendommene, saa er nu den største og rigeste Samfundsklasse, nemlig Landbrugerne, slet ikke beskattet ved de direkte Skatter, og det er da en simpel Retfærdighedsfordring ligeoverfor de andre Samfundsklasser, at der ved Siden af de nu bestaaende Hartkornsskatter, der jo i Virkeligheden ikke ere Skatter, paalægges Landbrugerne en virkelig Skat, der svarer til de Skatter, som Kjøbstæderne og Kjøbstadnæringen udreder, (Bygningsskatten og Ligningsskatten af Byerne). En anden Konsekvens af denne Theori er det, at de nuværende Hartkornsskatter saavel til Stat som til Kommune skulle forblive staaende aldeles urørte, hverken maa nedsættes eller forhøjes, at det t. Ex. er en Uretfærdighed at paalægge ny inddæmmede Arealer, ikke alene Gammelskat, men ogsaa Land- og Ligningsskat; thi Paalæggelsen af disse Skatter maa efter denne Theori være enstydig med at formindske de nuværende Ejendomsbesidderes Formue med Skattens Kapitalværdi. Det maatte for denne Betragtningssmaaade være den største Daarskab, (hvilket i sin Tid ogsaa blev gjort gjældende), at man ved L. 29. Marts 1867 udvidede den ny Matrikul og Skatterne paa denne til at omfatte de fra Slesvig inkorporerede Distrikter. Hvis man derimod ikke deler denne Opfattelse af Hartkornsskatterne, hvis man med nærværende Forfatter antager, at Skatterne paa det ny Ager og Engs-Hartkorn bør be-

trages som egenlige Skatter, og at endogsaa Gammel-skatten til en vis Grad har bevaret sin oprindelige Karakter og endnu ikke fuldstændig er gaaet over til at være en blot Grundbyrde, saa følger heraf: For det Første, at man ikke er berettiget til at betragte Landejendommene som værende fuldstændig skattefri og altsaa fordre dem paalagte en ny Skat, t. Ex. Bygningsskatten udvidet til Landbygningerne. Dernæst følger heraf, at det er berettiget, at ny inddæmmede Arealer sættes i Land og Ligningsskat, og tildels maaske ogsaa, at de sættes i Gammelskat, ligesom ogsaa, at L. af 29. Marts 1867 var fuldt berettiget. Og man maa endelig vistnok ogsaa drage den Konsekvens, at hvis Skatterne paa det ny Hartkorn ere virkelige Skatter, saa bør disse paalægges saa ligeligt som muligt, det vil sige, der bør udarbejdes en ny Matrikul, og Skatterne helt eller delvis omlægges paa denne.

Hvad Skovskylden angaar, da synes der her at være særlig stor Grund til en Omregulering, thi Ulighederne i denne ere større end i det almindelige Hartkorn; Skovene betale i Forhold til deres Værdi kun en syvende Del Skat mod Ager og Eng. Men paa den anden Side kan der ikke være Tvivl om, at selve den Omstændighed, at Ulighederne her ere saa skrigende, netop har bidraget meget til, at man har taget Hensyn til dem ved Bestemmelsen af Skovenes Værdi og udlignet dem gennem Kjøb og Salg. Det kan vel ikke antages, at Ulighederne ved Skovskylden, saavel indenfor denne selv som i dens Forhold til andet Hartkorn, ere udlignede i samme Grad som ved Gammelskatten; thi Afgifterne paa Skovskylden ere ikke som denne slaaede fast paa hver enkelt Ejendom og ved Lov forkyndte som uforanderlige, Skovskylden er tvertimod en Skyldsætningsmaalestok, der er i lige saa fuld Gyldighed som det ny Hartkorn, og hvorefter der stadig bliver paalagt nye Skatter. Grunden til, at Skovene nu sættes lavere i Skat end Agerjorden er kun den tilfældige Omstændighed, at Skovprodukter, siden Matrikullen af 1688 blev sat, ere stegne stærkere i Værdi end Landbrugsprodukter. Imidlertid vil det dog neppe kunne negtes, at der i Tidens Løb har uddannet sig en bestemt og almindelig, paa en i lang Tid faktisk bestaaende Tilstand støttet, Anskuelse om, at Skovenes nuværende Begunstigelse i Henseende til Beskatningen vilde

forblive bestaaende ogsaa i Fremtiden, og at mange Handeler ere blevne afsluttede under Hensyn hertil; det vilde derfor neppe være rigtigt fuldstændig at skuffe disse Forventninger og nu paalægge Skovene lige saa høj Skat som Agerjorden, uden at betale i det mindste delvis Erstatning derfor, og lignende Hensyn som de, der vare afgjørende for Lov 20. Juni 1850 om Hartkornsegalisationen, tale for, ogsaa i dette Tilfælde at give nogen Erstatning.*) Men paa den anden Side synes det at være urimeligt og uretfærdigt om ogsaa for fremtidige Skatteforhøjelsers, navnlig for Kommuneskatternes Vedkommende, Skovene kun skulde give en syvende Del i Skat imod hvad Agrene betale.»

Hvad man nu end mener herom, saa synes det dog Forf. i ethvert Tilfælde at maatte være en hensigtsmæssig Foranstaltning, om der i en nær Fremtid udarbejdes en ny Matrikul. En saadan vilde ikke blot være af Betydning for Statens Hartkornsskatter; den vilde navnlig ogsaa have Betydning for Kommunebeskatningen, og den vilde i flere andre Henseender være af stor Betydning. Prof. Falbe Hansen mener, at Omkostningerne ved et saadant nyt Matrikularbejde ikke ville blive store, og vistnok langt mindre end ved den nugældende Matrikul, da det vigtigste Materiale til den største Del af Arbejdet foreligger færdigt i Resultaterne af de foregaaende Matrikularbejder, i Generalstabens Kortarbejder og i Statistisk Bureaus Arbejder.

A. P.

*) Uden iøvrigt at indlade mig nærmere paa dette Spørgsmaal, vil jeg paa dette Punkt ikke undlade at bemærke, at man ved Erstatningen efter Lov 20. Juni 1850 vistnok gik noget for vidt, allerede af den Grund, at Skatteprivilegiet ikke havde nogen ubetinget og vedvarende Karakter; der har endog i dette Aarhundrede været Tidspunkter, da det privilegerede Hartkorn betalte mere i Skat end det uprilegerede.